

Список бібліографічних посилань

1. Зязюн І. А. Естетичний досвід особи; формування і сфери вияву. Київ : Вища шк., 1976. 174 с.
2. Эстетическая культура / РАН Ин-т философии ; рук. авт. кол Н. И. Киященко ; отв. ред. И. А. Коников. М., 1996. 258 с.
3. Кияненко Н. И. Сущность прекрасного. М. : Молодая гвардия, 1977. 191 с.
4. Каган М. С. Эстетика как философская наука. СПб. : Петрополис, 1997. 544 с.
5. Канарский А. С. Диалектика эстетического процесса: диалектика эстетического как теория чувственного познания. Киев : Вища школа, 1979. 214 с.
6. Бех І. Д. Виховання особистості: сходження до духовності. Київ : Либідь, 2006. 272 с.
7. Верб М. А. Эстетические потребности и духовное развитие личности. М. : Знание, 1981, 36 с.
8. Липский В. Н. Эстетическая культура и личность. М. : Знание, 1987. 128 с.
9. Лосев А. Ф. Эстетика // Философская энциклопедия / ред. Ф. В. Константинов и др. Т. 5. М. : Советская энциклопедия, 1970. С. 577.
10. Пирадов А. В. Эстетическая культура личности. Л. : Изд-во ЛГУ, 1979. 176 с.

Одержано 10.04.2018



УДК 343.1(477)

Валентина Георгіївна Дрозд,

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник
2-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії
проблем правового та організаційного забезпечення діяльності
Міністерства Державного науково-дослідного інституту
МВС України*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ СТРОКІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З МОМЕНТУ ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБИ ПРО ПІДОЗРУ В КОНТЕКСТІ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Звернемо увагу на зміни щодо регламентації строків досудового розслідування з моменту повідомлення особі про підозру. З цього питання новелою є положення п. 10 ч. 1 ст. 284 КК

України, відповідно до якого кримінальне провадження закривається в разі, якщо після повідомлення особі про підозру закінчився строк досудового розслідування, визначений ст. 219 КПК України, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи [1]. На наш погляд, така законодавча вимога фактично позбавляють потерпілих права на ефективний захист порушених прав і законних інтересів, що суперечить практиці ЄСПЛ, а отже є підставою для прийняття ним рішень стосовно недотримання норм Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини.

Вважаємо, що запропоновані нами зміни сприяють вирішенню описаним проблемним питання в частині регламентації строків досудового розслідування, де повідомлення особі про підозру не здійснено. В протилежному випадку навіть при наявності обґрунтованої підозри чинні положення КПК з даного питання фактично надають стороні захисту «законні» способи уникнути кримінальної відповідальності. Така «законність» дій досягається неявкою підозрюваного, його захисника для проведення процесуальних дій, де їх участь є обов'язковою, поданням клопотань про проведення експертиз, які вимагають значних часових затрат та ін. Наприклад, сторона захисту звертається до слідчого судді з клопотанням про призначення судово-психіатричної експертизи у кримінальному провадженні, в якому керівником місцевої прокуратури вже було продовжено строки досудового розслідування. В такому разі продовження строків досудового розслідування буде здійснюватися слідчим суддею, який відповідно до ч. 3 ст. 295-1 КПК України зобов'язаний розглянути клопотання про продовження строку досудового розслідування протягом трьох днів з дня його одержання, але в будь-якому разі до спливу строку досудового розслідування, за участю слідчого або прокурора, а також підозрюваного та його захисника, у разі розгляду клопотання про продовження строку досудового розслідування після повідомлення особі про підозру. При цьому КПК України не містить наслідки неявки в судові засідання підозрюваного чи його захисника, які можуть умисно зловживати своїми правами для закінчення перебігу строку досудового розслідування. З приводу цього слід взяти до уваги позицію ЄСПЛ, викладену в рішенні у справі

«Юртаєв проти України», де Суд зазначає, що затримки, спричинені в кримінальному провадженні зі сторони приватних осіб, тобто ті, які виникли не з вини державних органів, не можуть самі по собі перекладатися на відповідну державу та визнаватися порушенням розумності строків [2].

У зв'язку з чим вважаємо за доцільне внести відповідні зміни, які б передбачали правові наслідки не явки підозрюваного, його захисника у судові засідання під час розгляду клопотання про продовження строків досудового розслідування, а саме ч. 3 ст. 295-1 КПК України доповнити таким реченням: «Неприбуття у судові засідання підозрюваного та його захисника, які належним чином були повідомлені про місце та час проведення судового засідання, не перешкоджає розгляду такого клопотання».

Також варто звернути увагу на технічну викладку ч. 4 ст. 295-1 КПК України, в якій передбачено, що слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання про продовження строку досудового розслідування до повідомлення особі про підозру у разі його протиправності та необґрунтованості. Зокрема, виникає зауваження щодо вживання слова «протиправності» відносно клопотання, оскільки протиправність тлумачиться як властивість діяння (дії або бездіяльності), яка полягає у формальному порушенні ним конкретної юридичної норми або декількох норм; юридичний вираз суспільної небезпеки правопорушення. Тому, на наш погляд, вносячи до КПК України наведені положення, законодавцю доцільно було вести мову про вмотивованість клопотання, а не про його протиправність.

Крім того, виникають запитання до приписів ч. 5 ст. 295-1 КПК України, відповідно до якої під час розгляду клопотання про продовження строку досудового розслідування на слідчого покладається обов'язок доведення того, що досліджені під час вирішення цього питання обставини свідчать про відсутність достатніх підстав вважати, що сталася подія кримінального правопорушення, яка дала підстави для повідомлення про підозру, та/або підозрюваний причетний до цієї події кримінального правопорушення. Вбачається, що законодавець, вносячи зазначені приписи як вимогу для продовження строків досудового розслідування, «примушує» слідчого доказувати у судовому засіданні ті обставини, які взагалі не повинні розглядатися в судовому порядку під час досудового розслідування. Одночасно із цим, виконуючи вимоги ч. 5 ст. 295-1 КПК України, слідчий

зобов'язаний долучити до клопотання оригінали або копії документів та інші матеріали, які обґрунтовують доводи, тобто є доказами винуватості особи, чим певною мірою відбувається «відкриття» матеріалів досудового розслідування до його завершення. З нашої точки зору, зазначені відомості як обґрунтованість підозри та доказування події кримінального правопорушення не являються предметом судового розгляду щодо продовження строків досудового розслідування. Більш того, це може зашкодити досудовому розслідуванню, оскільки сторона захисту частково отримує доступ до матеріалів кримінального провадження, зокрема таких як протоколи допиту свідків і потерпілого, а також може прогнозувати логічну послідовність дій сторони обвинувачення щодо подальшого збору доказів на підтвердження вини особи. Як наслідок, доступ до вказаних матеріалів може сприяти незаконному впливу на свідків, знищенню речей і документів, які мають значення для доведення вини осіб. До того ж, згідно ч. 2 ст. 94 КПК України жоден доказ не має наперед встановленої сили, тому як слідчий може спрогнозувати те, що отриманні надалі докази можуть бути використані під час судового розгляду.

З огляду на вище викладене, пропонуємо з положень ч. 5 ст. 295-1 КПК України виключити наступні положення: «а також якщо досліджені під час вирішення цього питання обставини свідчать про відсутність достатніх підстав вважати, що сталася подія кримінального правопорушення, яка дала підстави для повідомлення про підозру, та/або підозрюваний причетний до цієї події кримінального правопорушення».

Дискусійним і не логічним видається й положення ч. 7 ст. 295-1 КПК України, де законодавець зобов'язує прокурора у разі відмови слідчим суддею у продовженні строку досудового розслідування протягом п'яти днів вчинити дії, передбачені ч. 2 ст. 283 КПК України. Наприклад, змодельуємо ситуацію, коли виходячи з ч. 3 ст. 295-1 КПК України слідчий суддя відмовить в задоволенні відповідного клопотання до фактичного закінчення строків досудового розслідування, що становитиме менше 5 днів. У такому випадку наявна не тільки колізія між уже вказаними положеннями, а й законодавча прогалина, оскільки в разі закінчення строків досудового розслідування слідчий, прокурор зобов'язані закрити кримінальне провадження з підстав,

передбачених п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України. На наш погляд, така наявна не точність спричинена логічною помилкою при написанні тексту закону, що викликає низку питань при практичній реалізації вказаних положень КПК.

У зв'язку з чим, вбачається доречним ч. 7 ст. 295-1 КПК доповнити наступним реченням: «Строк на вчинення прокурором дій, вказаних у цій частині, не включаються у строк, передбачений статтею 219 цього Кодексу».

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-17 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 22.03.2018).

2. Справа «Іззетов проти України» : рішення Європейського суду з прав людини від 15.09.2011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_870 (дата звернення: 22.03.2018).

Одержано 16.04.2018



УДК 349.6

Леонід Олександрович Ємець,

кандидат юридичних наук, доцент, народний депутат України

СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ЯК РІЗНОВИДУ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Забезпечення екологічної безпеки України, окрім здійснення уповноваженими суб'єктами організаційних та нормативних заходів щодо врегулювання відповідних суспільних відносин, вимагає також побудови дієвої системи протидії протиправним діям в сфері охорони навколишнього природного середовища та користування природними ресурсами.

За офіційними даними статистики кількість вчинених адміністративних правопорушень в галузі охорони природного середовища залишається доволі високою: у 2013 році їх нараховувалося 153888, у 2014 – 87533, у 2015 – 67054, у 2016 – 61190. Зазначені дані вимагають проведення наукових досліджень щодо виявлення причин та умов таких правопорушень, особливостей їх